

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Γ΄ Λυκείου

Θεματική ενότητα:

Τίτλος:

«Γενιά από γεννώ, τέχνη από τίκτω, ποίημα από ποιώ: το πρόσωπο της μητέρας»

Συγγραφή: ΟΦΡΥΔΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΗΝΑ

Εφαρμογή: ΟΦΡΥΔΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΗΝΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Γενιά από γεννώ, τέχνη από τίκτω και ποίημα από ποιώ: το πρόσωπο της μητέρας

Εφαρμογή σεναρίου

Οφρυδοπούλου Αθηνά

Δημιουργία σεναρίου

Οφρυδοπούλου Αθηνά

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Λογοτεχνία

Τάξη

Γ΄ Λυκείου

Σχολική μονάδα

Γενικό Λύκειο Χρυσούπολης

Χρονολογία

Από 28-4-2014 έως 9-5-2014.

Διδακτική/θεματική ενότητα

—

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

8 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: ιστολόγιο/ιστοσελίδα (κατ' επιλογή).

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Για την εφαρμογή του παρόντος σεναρίου προϋπόθεση αποτέλεσε η εξοικείωση των μαθητών και της εκπαιδευτικού με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας. Τα παιδιά είχαν σχετική εμπειρία με την εργασία σε ομάδες από άλλες εφαρμογές σεναρίων και δεν ανέκυψε κανένα πρόβλημα κατά την εφαρμογή. Οι μαθητές ήταν ένα κράμα τμημάτων (των εναπομεινάντων) της Γενικής Παιδείας και οι ομάδες ήταν αναγκαστικά ετερόκλητες λόγω συνθηκών. Η συγκεκριμένη ιδιομορφία των ομάδων (μαθητές από διαφορετικά τμήματα) είχε πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα (αναγκάστηκαν να συμπληρώσουν την ομάδα τους αλλά και ομογενοποιήθηκαν τα αλλότρια στοιχεία). Ενοποιητικός παράγοντας υπήρξε το θέμα του σεναρίου (επικείμενη γιορτή της μητέρας).

Όλοι οι μαθητές απέκτησαν τους προσωπικούς τους κωδικούς για πρόσβαση στο Edmodo στο οποίο δούλεψαν τις εργασίες τους. Επιπρόσθετα, υποβοήθησε το ότι, ενώ ένοιωθαν ανία και αμηχανία στα μαθήματα Γενικής Παιδείας τη συγκεκριμένη εποχή, τους δόθηκε η ευκαιρία να κάνουν κάτι πιο δημιουργικό για να “αντέξουν” το 7ωρο του σχολείου και να μην χρεωθούν με απουσίες. Υποβοήθησε η γνώση συγκεκριμένων προγραμμάτων του Η/Υ, όπως είναι το πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (Word) και το πρόγραμμα δημιουργίας βίντεο (Windows Movie Maker), του λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων (PowerPoint), του φυλλομετρητή (Internet), των μηχανών αναζήτησης (Google), καθώς και της διαδικασίας ανάρτησης στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του ιστολογίου (Blog). Οι μαθητές δούλεψαν με (έξι) 6 φορητούς υπολογιστές στο περιβάλλον της τάξης, όπου υπάρχει βιντεοπροβολέας, ηχεία και σύνδεση στο διαδίκτυο, καθώς στο σχολείο μας λειτουργεί η αίθουσα του καθηγητή.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Αθηνά Οφρυδοπούλου, Γενιά από γεννώ, τέχνη από τίκτω και ποίημα από ποιώ: το πρόσωπο της μητέρας, Νεοελληνική λογοτεχνία Γ΄ Λυκείου, 2014.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Για την εφαρμογή του παρόντος σεναρίου απαιτήθηκαν συνολικά 8 διδακτικές ώρες εκ των οποίων οι δύο πρώτες και οι δύο τελευταίες αφιερώθηκαν στις δραστηριότητες της Α΄ προαναγνωστικής και Γ΄ μετααναγνωστικής φάσης και οι τέσσερις ώρες στη Β΄ φάση της κυρίως ανάγνωσης.

Πιο συγκεκριμένα, η Α΄ φάση αναλώθηκε στη συζήτηση για τις έννοιες ποίηση, γενιά, τέχνη μετά από αφόρμηση δύο ολιγόλεπτων αποσπασμάτων από γνωστές ταινίες.

Στη Β΄ φάση οι μαθητές εργάστηκαν ομαδοσυνεργατικά, μελετώντας τα κείμενα που ανθολογούνται στο σχολικό εγχειρίδιο της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας της Γ΄ Λυκείου με κοινό θεματικό άξονα το πρόσωπο της μητέρας. Μέσα από συγκεκριμένες δραστηριότητες οι μαθητές κινήθηκαν και σε άλλες μορφές τέχνης (ζωγραφική, γλυπτική, μουσική, κινηματογράφος-θέατρο) και εξέτασαν πώς τα εκφραστικά μέσα υπηρέτησαν το ίδιο μοτίβο. Τα παιδιά κατάλαβαν ότι η κάθε γενιά τίκτει ένα ποίημα για τη μητέρα, κάθε δημιουργός-τεχνίτης ποιεί με διαφορετικά μέσα ένα διαφορετικό ποίημα-καλλιτέχνημα και τελικά, οι ίδιοι οι μαθητές ποίησαν ηλεκτρονικά ποιήματα για τη δική τους μητέρα.

Στη Γ΄ φάση οι μαθητές παρουσίασαν τα αποτελέσματα των εργασιών τους στην ολομέλεια της τάξης και συναγωνίστηκαν στην ταχύτητα και όχι στην ποιότητα των εργασιών τους, για να προλάβουμε τη γιορτή της μητέρας στις 11-5-2014.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Η διδάσκουσα ξεκίνησε τη συζήτηση με το συμβάν από τη ζωή του Νίτσε. Λένε πως ο Νίτσε, όταν έχασε τα λογικά του, έχασε και κάθε γλωσσική δυνατότητα εκτός από μία λέξη, τη λέξη Μητέρα.

Οι μαθητές ήρθαν σε επαφή με ποιητές παλαιότερους και σύγχρονους που “κυοφόρησαν” τη σκέψη τους και την έκαναν λέξεις, αφιερώνοντας τους στίχους τους στο πρόσωπο της μητέρας της δικής τους ή της τέχνης τους. Η ιδεοθύελλα οικείων και συναφών εννοιών (μάννα, γενιά), η αφόρμηση από τα αποσπάσματα ταινιών (τι είναι ποίηση και ποιο το πιο σημαντικό-ισχυρό πρόσωπο στη ζωή) έκανε τη μετωπική διδασκαλία πιο διαλεκτική γεννώντας τον διάλογο και όχι τη διάλεξη.

Ο χωρισμός τους σε ομάδες, η εξοικείωσή τους με νέους γραμματισμούς έκανε το μάθημα πιο ελκυστικό, αφού “γέννησε” πολύτιμα δώρα και ευχές προς το αγαπημένο πρόσωπο της μητέρας τους, καθώς τα παιδιά αυτενέργησαν δημιουργώντας ηλεκτρονικές ή χειροποίητες κάρτες για τη γιορτή της μητέρας.

Τέλος, η γνωριμία με την ποίηση κάτω από τον συγκεκριμένο θεματικό άξονα έδειξε ότι η λογοτεχνία μπορεί να γεννήσει πολλά επιφωνήματα άρα και συναισθήματα!

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να κατανοήσουν ότι οι ποιητές είναι άνθρωποι που εξομολογούνται, διαμαρτύρονται, φροντίζουν, ανησυχούν, πενθούν, οικτείρουν, επικρίνουν, σέβονται ,ή ακόμη και κατακρίνουν τη μάννα που έχουν ή έχασαν,
- να συνειδητοποιήσουν ότι οι συνθήκες-εποχές-γενιές αλλάζουν αλλά υπάρχουν διαχρονικές αξίες και σύμβολα,

- να αντιληφθούν ότι τα μέσα έκφρασης μπορεί να διαφοροποιούνται (στίχοι, νότες, χρώματα) αλλά τα θέματα που μας συγκινούν είναι ίδια (μητέρα, οικογένεια, απώλεια, καταπίεση, πόλεμος, ελευθερία ...),
- να προσέξουν ότι η μάνα-άνθρωπος αγωνίζεται και προσφέρει με ποικίλους τρόπους ώστε να συνθέσουν χαρακτηριστικά χαρακτηριστικά για την έννοια πρότυπου προς μίμηση ή προς αποφυγήν,
- να καταλάβουν τέλος τη σημασία και την αξία των διαπροσωπικών-ανθρώπινων σχέσεων,
- να εξετάσουν αν οι σημερινοί νέοι διαβάζουν ποίηση.

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να μάθουν τι είναι λογοτεχνική γενιά,
- να δούν ότι η μητέρα τους στο σπίτι είναι μια μάνα που γεννά αενάως την έμπνευση. Πιο συγκεκριμένα, να δουν πώς προβάλλεται το πρόσωπο της μητέρας σε ποιήματα της Α΄ και Β΄ μεταπολεμικής γενιάς, της γενιάς του 1970 καθώς και στη σύγχρονη ποίηση,
- να μάθουν τι ονομάζουμε ή τι περιλαμβάνει μια ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας, πώς αυτή διαιρείται σε γενιές, πώς ονομάζονται αυτές οι γενιές που ίσως υπάρχουν και στη βιβλιοθήκη του σχολείου τους ή την προσωπική τους (Κ.Θ. Δημαράς, Μ. Βίττι, Λ. Πολίτης, Thibaudet κ.ά.)
- να βρουν μέσα στις ιστορίες της λογοτεχνίας , άλλες ονομασίες για την έννοια γενιά (ρεύμα, σχολή),
- να εξερευνήσουν ή ίσως και να απαριθμήσουν πόσες γενιές υπάρχουν στη λογοτεχνία,
- να συνδέσουν το τι (περιεχόμενο) με το πώς (μορφή),

Γραμματισμοί

Με τη διδασκαλία του σεναρίου επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες να μπορούν:

- να εντοπίσουν, ως ικανοί αναγνώστες την τέρψη και τα διδάγματα της ποίησης,
- να δουν, να κρίνουν, να συγκρίνουν πληροφορίες από τα σχολικά εγχειρίδια, από τις σχολικές βιβλιοθήκες, από τις ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες,
- να περιηγούνται προκειμένου να εντοπίζουν υλικό σε ηλεκτρονικές διευθύνσεις όπως της wikipedia, ΕΚΕΒΙ, ΒΙΒΛΙΟΝΕΤ, ΠΥΛΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ κ.ά.
- να ελέγχουν την αξιοπιστία των πληροφοριών που θα αναζητήσουν και θα εντοπίσουν στο διαδίκτυο,
- να αναρτούν στοιχεία, πληροφορίες και τις εργασίες τους σε σελίδες κοινωνικής δικτύωσης (edmodo, windows movie maker, blog),
- να αυτενεργήσουν στη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων.

Διδακτικές πρακτικές

Κεντρική θέση κατά την εφαρμογή του σεναρίου είχε η ομαδοσυνεργατική μέθοδος διδασκαλίας, ενώ στην Α΄ φάση αξιοποιήθηκε η μετωπική. Πιο συγκεκριμένα, στην προαναγνωστική φάση ο κατευθυνόμενος διάλογος βοήθησε τα παιδιά να αντιληφθούν ότι η ποίηση είναι μια τέχνη που χρειάζεται ανά-γνωση. Ειπώθηκε ότι τα ποιήματα μοιάζουν με τα παιδιά. Η μητέρα-ποίηση γεννά ποιήματα –όπως η μάνα γεννά παιδιά– που ζώντας και αναπνέοντας σε μια συγκεκριμένη εποχή διαμορφώνουν-συνθέτουν μία ολόκληρη γενιά.

Ο ρόλος της διδάσκουσας, κατά τη διάρκεια της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας, στη Β΄ φάση, της κυρίως ανάγνωσης, ήταν κατά βάση καθοδηγητικός και συμβουλευτικός, ώστε να μην παρεμποδίζεται η αυτενέργεια των μαθητών. Πολλές φορές, βέβαια, χρειάστηκε η παρέμβαση της διδάσκουσας για να επεξηγήσει

(π.χ. τι είναι αυτοβιογραφία, ελεγεία), να λύσει απορίες (π.χ. κριτική, αναπλαισίωση) ή και να ανανεώσει το ενδιαφέρον των μαθητών της Γ΄ Λυκείου π.χ. [Τον εαυτό του παιδί](https://www.youtube.com/watch?v=kg-HiIkW64) <https://www.youtube.com/watch?v=kg-HiIkW64>

Τέλος, η ανακαλυπτική-διερευνητική μάθηση, μέσω της ερμηνείας των ποιητικών κειμένων και της αναζήτησης, κριτικής επιλογής και αξιοποίησης πληροφοριών από το διαδίκτυο, σε συνδυασμό με τη δυνατότητα αυτενέργειας των μαθητών, προσέδωσαν στο σενάριο επιπλέον διδακτική αξία. Οι μαθητές, ερευνώντας μόνοι τους και αναζητώντας πληροφορίες για τις διάφορες δραστηριότητες που προτείνει το σενάριο, μπόρεσαν να συμμετάσχουν σε αυτό ενεργά αναλαμβάνοντας πρωτοβουλίες, αφού κατανόησαν πως η έρευνα αποτελεί βασική προϋπόθεση του τελικού συνεργατικού τους κειμένου.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η διδάσκουσα αναφερόταν και στους μαθητές ως παιδιά και στη δύναμη της αγαπητικής σχέσης μεταξύ μάνας-παιδιού. Η προσπάθεια επικεντρώθηκε στο να αναφανεί ότι σε κάθε εποχή και σε κάθε γενιά γράφονται ποιήματα και πεζογραφήματα όπου πρωταγωνιστικό ρόλο έχει η μάνα, μητέρα, μαμά. Η συγκεκριμένη διδακτική πρόταση έδειξε τη διαχρονικότητα προσώπων, θεμάτων, καταστάσεων, αξιών, σκέψεων, συναισθημάτων από τις μεταπολεμικές γενιές μέχρι τις νεότερες.

Οι μαθητές έγιναν ποιητές, ζωγράφοι, μελοποιοί, λεξικογράφοι, γλύπτες, κριτικοί, αναγνώστες, ακροατές, πρωταγωνιστές, δευτεραγωνιστές, μα πάνω από όλα αισθάνθηκαν παιδιά, πριν την ενηλικίωση ή που ήδη έχουν ενηλικιωθεί.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Η διδάσκουσα διάβασε από το σχολικό εγχειρίδιο της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Γενικής παιδείας της Γ΄ Λυκείου τα κείμενα της μεταπολεμικής και σύγχρονης

λογοτεχνίας και το εισαγωγικό σημείωμα του βιβλίου που αφορά στην ποίηση (σελ.7-13) όπου αναφέρονται πολλές γενιές με χαρακτηριστικά ηλικιακά αλλά και χαρακτηριστικά των ποιητών. Οι μαθητές πήγαν στη βιβλιοθήκη του σχολείου μας όπου φυλλομέτρησαν ιστορίες νεοελληνικής λογοτεχνίας και σημείωσαν από τα περιεχόμενα των ιστοριών αυτών το κεφάλαιο για τη μεταπολεμική γενιά και πώς αυτή ορίζεται (λεκτικά) και πώς αυτή κάθε φορά διακρίνεται (επιμερίζεται). Επίσης, οι μαθητές, κατά την ξενάγησή μας αυτή, παρατήρησαν ότι υπάρχουν στα ράφια της βιβλιοθήκης όλοι οι εν λόγω ποιητές και, μετά από υπόδειξη της διδάσκουσας, διάβασαν τα εμπροσθόφυλλα και τα οπισθόφυλλα των συλλογών. Διατυπώθηκε το ερώτημα-πρόκληση προς τους μαθητές ποιο ποίημα θα μπορούσε η δική τους σύγχρονη γενιά να αφιερώσει-δωρίσει στη βιβλιοθήκη μας. Τα παιδιά, μέσα σε κλίμα παιδιάς και αστεϊσμού, είπαν «Οι αιχμάλωτοι των εξετάσεων».

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο παρόν εφαρμοσμένο σενάριο κυρίαρχη θέση έχει η αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών. Οι μαθητές, μέσω της εξοικείωσης με τα ανοικτά περιβάλλοντα μάθησης, της σωστής επιλογής πληροφοριών από το διαδίκτυο, της ικανότητας παραγωγής γραπτού λόγου μέσω του περιβάλλοντος του επεξεργαστή κειμένου ή του λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων (Word, PowerPoint), αλλά και της αξιοποίησης των πολυμέσων (π.χ φωτοαφήγηση, βίντεο) οδηγήθηκαν στην ερμηνευτική προσέγγιση των κειμένων με τη δημιουργική αξιοποίηση των ΤΠΕ.

Μερικοί μαθητές ήδη ήξεραν το πρόγραμμα Windows Movie Maker οπότε δημιούργησαν πολυτροπικά κείμενα με άνεση και κυρίως με μουσικό ενδιαφέρον. Επειδή η τάξη λειτούργησε με ομάδες από ανεμομαζώματα των τμημάτων της γενικής παιδείας –λόγω της σχολικής διαρροής, προ πανελλαδικών– θεωρήθηκε μέγιστο όφελος η γνωριμία με το ψηφιακό σχολείο και με την πύλη της νεοελληνικής γλώσσας. Η εμπλοκή των ΤΠΕ απέδειξε και επέδειξε την τεχνογνωσία των “κακών”

μαθητών που αποδείχθηκαν επιδέξιοι χειριστές των εργαλείων αναζήτησης όχι όμως από λογοτεχνικής πλευράς.

Για την υλοποίηση του συγκεκριμένου σεναρίου απαιτήθηκαν Η/Υ με σύνδεση στο διαδίκτυο, φυλλομετρητής (Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome κ.ά.), πρόγραμμα επεξεργασίας κειμένου (Microsoft/Word) πρόγραμμα δημιουργίας παρουσιάσεων (PowerPoint.), ηλεκτρονικά λεξικά (Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας), μηχανές αναζήτησης (Google, Yahoo κ.ά.), Youtube, πρόγραμμα αναπαραγωγής ήχου/video (VLC, WINAMP, Windows Media Player, Windows Movie Maker κ.ά.)

Η γνωριμία με την ψηφιακή τάξη τους εισήγαγε στην έννοια της εξ αποστάσεως ασύγχρονης εκπαίδευσης και στην εξάσκηση ανάρτησης αρχείων σε περιβάλλον ψηφιακής τάξης, ιστολογίου ή ιστοσελίδας άρα σε νέους ψηφιακούς γραμματισμούς. Οι μαθητές επισκέφθηκαν ιστοσελίδες, περιηγήθηκαν σε πινακοθήκες, έδρασαν αφαιρετικά πυκνώνοντας πληροφορίες, είδαν αποσπάσματα από κινηματογραφικά/θεατρικά δρώμενα, έψαξαν λεξικά, έφτιαξαν ηλεκτρονικές κάρτες, άρα, ενεργοποίησαν την κριτική σκέψη, τη φαντασία τους και όλα αυτά στο πλαίσιο μιας τάξης. Είναι πρόκληση για όλους να ταξιδεύεις “μένοντας”!

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα σχολικών εγχειριδίων

ΚΝΛ Γ' Λυκείου

Άρης Αλεξάνδρου, «[Με τι μάτια τώρα πια](#)» (σελ.37)

Τάκης Καρβέλης, «[Ήρθε και πάλι σήμερα](#)» (σελ. 60)

Βικτωρία Θεοδώρου, «[Εγκώμιο](#)» (σελ. 68)

Σπύρος Τσακνιάς, «[Επίσκεψη](#)» (σελ. 87)

Ανέστης Ευαγγέλου, «[Μην απορείς, μητέρα](#)» (σελ.114)

Τζένη Μαστοράκη, «[Περίληψη](#)» (σελ. 136)

Κώστας Ταχτσής, «[Τα ρέστα](#)» (σελ. 293)

ΚΝΛ Γ' Λυκείου (θεωρητικής κατεύθυνσης)

Γεώργιος Βιζυηνός, [«Το αμάρτημα της μητρός μου»](#)

Κική Δημουλά, [«Σημείο αναγνωρίσεως»](#)

Εκφραση-Έκθεση Β' Λυκείου

Κική Δημουλά, [«Βιογραφικός πίνακας \(Στη μάνα μου\)»](#)

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Μη λογοτεχνικά κείμενα

Κωνσταντίνος Μπέλλου, [«Η μάνα στο δημοτικό τραγούδι»](#)

Λατινικά Γ' Λυκείου (θεωρητικής κατεύθυνσης)

Κεφ. XLIII (43) [«Η οργή της μάνας»](#)

Τραγούδια

[«Στο τσιγάρο που κρατώ»](#), από τον δίσκο *Μόνο ένα φιλί* (1997). Στίχοι Ελένη Ζιώγα, μουσική Ευανθία Ρεμπούτσικα, ερμηνεία Γιάννης Κότσιρας.

[«Σκοτεινή μητέρα»](#) από τον δίσκο *Σκοτεινή μητέρα* (1986). Στίχοι Νίκος Γκάτσος, μουσική Μάνος Χατζηδάκης, ερμηνεία Μαρία Φαραντούρη.

[«Η καρδιά της μάνας»](#) από τον δίσκο *Καζαντζίδης-Μαριλένα* (1969). Στίχοι Πυθαγόρας, μουσική Στέλιος Καζαντζίδης-Νάκης Πετρίδης, ερμηνεία Στέλιος Καζαντζίδης.

[«Μανούλα μου»](#) από τον δίσκο *Η Χάρης Αλεξίου σε απρόβλεπτα τραγούδια* (1987). Στίχοι Ιάκωβος Καμπανέλλης, μουσική Μάνος Χατζιδάκης, ερμηνεία Χάρης Αλεξίου.

[«Η μάνα εν κρύον νερόν»](#). Στίχοι-μουσική Γιάννης Τσανάκαλης, ερμηνεία Πέτρος Γαϊτάνος.

[«Της μάνας η καρδιά»](#) από τον δίσκο *Οι άγγελοι του έρωτα* (2005). Στίχοι Alice Tori, μουσική Γιάννης Νικολάου, ερμηνεία Παντελής Θαλασσινός.

«[Μαμά γερνάω](#)» από τον δίσκο *Μαμά γερνάω* (1988). Στίχοι Λίνα Νικολακοπούλου, μουσική Σταμάτης Κραουνάκης, ερμηνεία Τάνια Τσανακλίδου.

«[Μάνα που ζω](#)» από τον δίσκο *Του έρωτα και της φυγής* (1998). Στίχοι-μουσική Βαγγέλης Κορακάκης, ερμηνεία Δημήτρης Μητροπάνος.

«[Τη μάνα μου την αγαπώ](#)» από τον δίσκο *Τα Ξυλούρεια* (1978). Παραδοσιακό Κρήτης, ερμηνεία Γιάννης Ξυλούρης.

«[Τα κορίτσια που πηγαίνουν δυο-δυο](#)» από τον δίσκο *Φορτηγό* (1966). Στίχοι-μουσική-ερμηνεία Διονύσης Σαββόπουλος.

«[Τον εαυτό του παιδί](#)» από τον δίσκο *Sometimes I dream* (2002). Στίχοι: Παρασκευάς Καρασούλος, μουσική-ερμηνεία Μάριος Φραγκούλης.

Ταινίες

Coriolanus, Ralph Fiennes, 2011 ([από 1:36' έως 1:46'](#))

Ο τίγρης και το χιόνι, Ρομπέρτο Μπενίνι, 2005 ([από 0:09' έως 0:14'](#))

Ιστοσελίδες

Βουλή των Ελλήνων: [Η μητρότητα στη νεοελληνική τέχνη](#)

Google-Εικόνες: Πικάσο, [Γαλάζια περίοδος](#)

[Βικιπαίδεια](#): Βιογραφικά ποιητών

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα: [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α' φάση: πριν από την ανάγνωση (2 διδακτικές ώρες)

1^η ώρα (βιβλιοθήκη)

Η εκπαιδευτικός ενημέρωσε για τον θεματικό άξονα του σεναρίου, έχοντας μοιράσει φωτοτυπίες με πίνακα και στήλες: «γενιά», «τέχνη», «ποίηση»... και «μητέρα». Η συζήτηση ξεκίνησε από αυτές τις λέξεις γένους θηλυκού και ζητήθηκε από τους μαθητές να συσχετίσουν τις έννοιες ώστε να φανεί σε ποιο στοιχείο-σημείο μπορούν να συναντηθούν. Στη συνέχεια, τα παιδιά αποσβολώθηκαν παρακολουθώντας με

βιντεοπροβολέα τα αποσπάσματα από τις δύο ταινίες: *Κοριολάνος* (για τη μητέρα) 10 λεπτά και *Ο τίγρης και το χιόνι* (για την ποίηση) 5 λεπτά, σαν αφορμή για σκέψη και προβληματισμό. Τα παιδιά διαπίστωσαν τη δύναμη που έχει το πρόσωπο της μάνας στο παιδί της ώστε να πείθει και να συγκινεί τον αμείλικτο Κοριολανό που στρέφεται κατά της πατρίδας του, ενώ είδαν και ένα διαφορετικό μάθημα ποίησης από τον Μπενίνι.

Στη συνέχεια, έγραψαν στο τετράδιό τους από ένα επίθετο για κάθε μία λέξη ξεχωριστά: «γενιά», «τέχνη», «ποίηση», «μητέρα». Μέχρι το τέλος της ώρας συζητήσαμε τα επίθετα με τα ουσιαστικά τους ώστε να αναφανούν οι γνώσεις και τα συναισθήματα που κρύβουν οι παραπάνω συνεκφορές για κάθε μαθητή-παιδί. Συγκρίνοντας τις διαφορετικές καταθέσεις των μαθητών, επεσήμανα ότι το συγκεκριμένο σενάριο θα προσέθετε τις καταθέσεις κάποιων ποιητών, εκπροσώπων άλλων γενεών και άλλων εποχών, στις αντίστοιχες έννοιες. Στη συνέχεια, τα παιδιά συμπλήρωσαν τον παρακάτω πίνακα, τον οποίο αξιοποίησαν και στην τελική τους εργασία εμπλουτίζοντάς τον με επίθετα, ρήματα και με άλλα μέρη του λόγου που εμπνεύστηκαν από την ολοκλήρωση του σεναρίου.

	ΕΠΙΘΕΤΟ	ΡΗΜΑ	ΑΛΛΟ
γενιά			
τέχνη			
ποίηση			
μητέρα			

2^η ώρα (βιβλιοθήκη)

Η ξενάγηση στη βιβλιοθήκη του σχολείου αποδείχθηκε ενδιαφέρουσα. Εξήγησα στα παιδιά ότι θα χωριστούν σε έξι ομάδες και θα εργαστούν ομαδοσυνεργατικά. Χωρίστηκαν με βάση την αλφαβητική σειρά των μικρών ονομάτων τους και ενημέρωσα ότι θα δουλεύουμε με τους έξι φορητούς Η/Υ στην αίθουσά μας στην

ποία υπάρχει ο ανάλογος εξοπλισμός. Επίσης, θύμισα ότι θα δουλεύαμε στο Edmodo που γνώριζαν και τους έδωσα τους κωδικούς τους ανά ομάδα. Τόνισα ότι ο χρόνος είναι πιεστικός και τους έδωσα τα φύλλα εργασίας και σε έντυπη μορφή για να προϊδεαστούν για το σύνολο των δραστηριοτήτων τους. Εξήγησα ότι υπάρχει αναφορά στο κείμενο των Λατινικών της θεωρητικής κατεύθυνσης αλλά δίνεται μετάφραση και είναι προσιτό σε όλους, καθώς θα το αξιοποιούσαν νοηματικά και όχι γλωσσικά.

Επιπρόσθετα, διευκρίνισα ότι συχνά στις δραστηριότητες υπάρχουν εναλλακτικές/διαζευκτικές εργασίες για να έχουν τη δυνατότητα επιλογής. Το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα στο οποίο η σχολική διαρροή ήταν καταφανής, προσπάθησα να φανώ στα παιδιά ιδιαίτερα μελίχια και διαλλακτική. Εξήγησα, επίσης, ότι στην τελική εργασία που αφορούσε στο σύνολο της τάξης υπάρχει το κείμενο του Βιζυηνού, *Το αμάρτημα της μητρός μου*, που είναι εκτεταμένο αλλά γνωστό και “αγαπημένο” στη θεωρητική κατεύθυνση. Κάλεσα τα παιδιά της θεωρητικής να δώσουν τα φώτα τους για να λειτουργήσουμε πιο γρήγορα. Ρώτησα αν έγινε σαφής ο τρόπος δουλειάς και συμφωνήσαμε ότι πρέπει να προλάβουμε τη γιορτή της μητέρας για να φτιάξουν εγκαίρως το ηλεκτρονικό δώρο προς αυτήν ή έστω να σταθμίσουν, μέσα από τη γνωριμία τους με τα συγκεκριμένα κείμενα, τις ποιητικές ευχές τους προς τα πρόσωπα που είναι ή δεν είναι κοντά τους στη συγκεκριμένη κρίσιμη περίοδο της ζωής τους που χαρακτηρίζεται ως «σταθμός», καθώς ενηλικιώνονται και προετοιμάζονται για τις πανελλαδικές εξετάσεις.

B' φάση: κατά την ανάγνωση (4 διδακτικές ώρες)

Οι μαθητές χωρισμένοι σε έξι ομάδες ήρθαν στην αίθουσά μας όπου υπήρχαν έξι φορητοί Η/Υ (ένας Η/Υ για κάθε ομάδα) και τους διανεμήθηκαν τα φύλλα εργασίας. Παράλληλα, κατέβασαν τα φύλλα εργασίας από το Edmodo, στο οποίο ο διδάσκων τα είχε ήδη αναρτήσει στους φακέλους της κάθε ομάδας. Ήταν σημαντικό να έχουν

από την αρχή της εφαρμογής του σεναρίου τα φύλλα εργασίας στα χέρια τους, για να μπορούν να εκτιμήσουν τις υποχρεώσεις και τον χρόνο διεκπεραίωσής τους. Ενημέρωσα ότι η Β΄ φάση θα διαρκούσε 4 διδακτικές ώρες, εκ των οποίων οι τρεις πρώτες θα διατίθεντο στην ανάγνωση των ποιητικών κειμένων, στην ενασχόληση με τις δραστηριότητες και στη συγγραφή του συνεργατικού κειμένου. Τόνισα ότι αν περίσσευε η τέταρτη ώρα θα διατίθετο στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων της δουλειάς κάθε ομάδας στην ολομέλεια της τάξης, προκειμένου να ενημερωθούν όλοι για τη δουλειά των υπολοίπων ώστε να ξεκινήσουν οι τελικές εργασίες.

Αναλυτικά, η διδακτική πορεία της Β΄ φάσης έχει ως εξής:

3^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Στην πρώτη ομάδα δόθηκε το ποίημα του Άρη Αλεξάνδρου «Με τι μάτια τώρα πια», στη δεύτερη το ποίημα του Τάκη Καρβέλη «Ήρθες και πάλι σήμερα», στην τρίτη το ποίημα της Βικτωρίας Θεοδώρου «Εγκώμιο», στην τέταρτη του Σπύρου Τσακνιά, «Επίσκεψη», στην πέμπτη του Ανέστη Ευαγγέλου, «Μην απορείς μητέρα» και στην έκτη της Τζένης Μαστοράκη, «Περίληψη».

Τα πρώτα λεπτά διατέθηκαν για να σχολιάσουμε τα τεκταινόμενα της προηγούμενης ώρας ώστε να ακούσουμε σε ποια γενιά (Α΄, Β΄ του '70) ανήκει ο κάθε ποιητής που εξετάζεται. Στη συνέχεια, οι ομάδες ασχολήθηκαν με την πρώτη δραστηριότητα του φύλλου εργασίας που είχαν ήδη μπροστά τους στον Η/Υ (είχε αναρτηθεί από τη διδάσκουσα στο Edmodo στο αντίστοιχο περιβάλλον της ΟΜΑΔΑΣ Α΄, Β΄, Γ΄, Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄ και είχαν δοθεί οι αντίστοιχοι κωδικοί στους μαθητές της κάθε ομάδας). Η πρώτη δραστηριότητα ήταν κοινή για όλες τις ομάδες. Τα παιδιά είχαν μπροστά τους το ποίημα και το βιογραφικό του ποιητή που υπάρχει στο σχολικό εγχειρίδιο. Η κάθε ομάδα αφού διάβασε προσεκτικά το υπάρχον βιογραφικό, ανέτρεξε σε ηλεκτρονικές εγκυκλοπαίδειες και βιβλιοθήκες για να διαβάσει επιπλέον πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του συγκεκριμένου δημιουργού. Οι μαθητές συγκρίνοντας τις σχολικές και τις διαδικτυακές πληροφορίες

σημείωσαν σε αρχείο Word, (περίπου 30 λέξεις) κάτι σπουδαίο, εντυπωσιακό –κατά την κρίση τους– που έκριναν ως απαραίτητη προσθήκη στο βιογραφικό του σχολικού εγχειριδίου. Οι μαθητές, όταν έβρισκαν πολλές πληροφορίες για το βιογραφικό του συγγραφέα, ήταν απρόθυμοι να αξιολογήσουν τις πληροφορίες και να προκρίνουν τις σπουδαιότερες. Μετά από δική μου επισήμανση (πειθώ τε και βία) έκαναν σύμπτυξη των στοιχείων. Η αισθητική επιμέλεια των στοιχείων (γραμματοσειρά, έγχρωμο, υπογράμμιση, πλάγια γράμματα κλπ.) τους ήταν ευχάριστη. Η παρέμβασή τους στο σχολικό βιβλίο για το βιογραφικό και εργογραφικό σημείωμα του κάθε ποιητή κάλυψε όλη την 1^η ώρα.¹

Δεν πρόλαβαν να συμπληρώσουν περισσότερα στοιχεία στον πρωταρχικό πίνακα που τους δόθηκε στην προαναγνωστική φάση και σημείωσαν εντελώς απροσχεδίαστα και πρόχειρα τα επίθετα και τα ρήματα στα ουσιαστικά: «γενιά», «τέχνη», «ποίηση», «μητέρα», σε σχέση με το ποίημα και τον ποιητή που είχαν αναλάβει και μόλις διαβάσει. Τη 2^η ώρα συμπλήρωσαν σε ποια γενιά ανήκει ο συγκεκριμένος ποιητής και πως περιγράφει-προσεγγίζει το πρόσωπο της μητέρας. Τον πίνακα τον γνωστοποίησαν σε όλες τις ομάδες στο Edmodo σε κοινή θέα ώστε όλοι οι μαθητές να νοιώσουν ότι όλοι οι εξεταζόμενοι ποιητές βλέπουν διαφορετικά το ίδιο πρόσωπο. Με αυτήν την εργασία τα παιδιά τουλάχιστον εξοικειώθηκαν με τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις (Wikipedia, πύλη για την ελληνική γλώσσα κ.ά.) και έδρασαν επιλεκτικά, προσθετικά αλλά και αφαιρετικά, άρα κριτικά.

Η κάθε ομάδα, αφού ολοκλήρωσε τις απαντήσεις στην 1η δραστηριότητα, τις εναπέθεσε στο προσωπικό τους περιβάλλον στο Edmodo και είχα τη δυνατότητα να ελέγξω αν οι έξι ομάδες μου παρέδωσαν τις εργασίες τους ή σε ποια ακριβώς φάση βρίσκονταν.

---

¹ Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων τα αρχεία omada_a,b,c,d,e_1.

4^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Κατά τη διάρκεια αυτής της ώρας οι μαθητές μπήκαν στο Edmodo και συνέχισαν τις εργασίες τους, βλέποντας τα σχόλια μου στις αναρτήσεις τους που κυρίως επικεντρώθηκαν στην έκταση της αντιγραφής των βιογραφικών στοιχείων.

Στη συνέχεια, ξεκίνησαν τη δεύτερη δραστηριότητά τους που ήταν διαφορετική για κάθε ομάδα. Η δεύτερη εργασία τους ήταν διαθεματική, γιατί είδαν το συγκεκριμένο θέμα μέσα από άλλες μορφές τέχνης (μουσική, ζωγραφική, γλυπτική...). Οι μαθητές κατανόησαν πώς η σχέση μάνας και γιου επηρεάζει αποφάσεις (ΟΜΑΔΑ Α'), τη σχέση της μεταπολεμικής γενιάς με το δημοτικό τραγούδι (ΟΜΑΔΑ Β'), τον αυτοβιογραφικό και ελεγειακό τόνο (ΟΜΑΔΑ Γ'). Αντλώντας και συγκρίνοντας στοιχεία από άλλες τέχνες αναδημιούργησαν μια εικονική έκθεση με την καθημερινή ζωή της μάνας (ΟΜΑΔΑ Δ'), ενώ έδρασαν σαν δημοσιογράφοι με τη δική τους κριτική για ποιητές (ΟΜΑΔΑ Ε') ή μετέγραψαν τίτλους αισιοδοξότερους ή ακόμα και ξενόγλωσσους (ΟΜΑΔΑ ΣΤ')².

Η ΟΜΑΔΑ Α' είδε και άκουσε μια μάνα Βετουρία που προσπαθεί να πείσει τον γιο της Κοριολανό να μη στραφεί κατά της πατρίδας του. Παραλληλίζοντας τα πρόσωπα και τη σχέση μάνας-γιου με το ποίημα του Α. Αλεξάνδρου, οι μαθητές κλήθηκαν να γράψουν ένα σύντομο κείμενο με επίκληση στο συναίσθημα ή στη λογική, για να αποδώσουν τη δράση και τον λόγο αυτής της δυνατής αγαπητικής σχέσης μάνας-παιδιού σε δύσκολες και οριακές πολιτικοκοινωνικές συνθήκες. Οι μαθητές ασκήθηκαν σε μέσα και τρόπους πειθούς που διδάσκονται στο πλαίσιο του μαθήματος της Έκθεσης-Έκφρασης Γ' Λυκείου και συχνά χρειάζεται να αναγνωρίζουν³.

---

² Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων τα αρχεία omada_a,b,c,d,f_2).

³ Βλ. ό.π. το αρχείο omada_a2.

Η ΟΜΑΔΑ Β΄, η ΟΜΑΔΑ Γ΄ και η ΟΜΑΔΑ ΣΤ΄ στη δεύτερη δραστηριότητά τους ασχολήθηκαν με το είδος και τον τίτλο του ποιήματος. Άκουσαν, διάβασαν άλλες δημιουργίες με το ίδιο θέμα της μητέρας και αφού γνώρισαν το *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* που βρίσκεται στην πύλη για την ελληνική γλώσσα, στο οποίο υπάρχουν σχετικές με το θέμα λέξεις, επανατιτοφόρησαν το ποίημα με κάποιον δικό τους τίτλο αλλάζοντας και το είδος του κειμένου και το επικοινωνιακό πλαίσιο.⁴

Η ΟΜΑΔΑ Δ΄ δούλεψε διαθεματικά και πολυτροπικά, καθώς αντλώντας στοιχεία από έκθεση ζωγραφικής με θέμα τη μητρότητα αλλά και από το ποίημα του Σπύρου Τσακνιά, δημιούργησε μια έκθεση ζωγραφικής με αρκετές διαφάνειες περικλείοντας μια ολόκληρη ζωή και τόσα βιώματα μέσα σε ελάχιστες εικόνες⁵.

Η ΟΜΑΔΑ Ε΄ δυσκολεύτηκε να διαβάσει όλες τις κριτικές για το έργο του Ανέστη Ευαγγέλου αλλά τελικά, δυσανασχετώντας, έγραψε τη δική της κριτική σε τοπική εφημερίδα⁶.

Γενικά, οι μαθητές δούλεψαν σε αυτήν την εργασία περισσότερο τυπικά και λιγότερο ουσιαστικά, δηλαδή διεκπεραίωσαν μάλλον παρά δημιούργησαν.

Η κάθε ομάδα, έχοντας ολοκληρώσει τις απαντήσεις της 1ης και 2ης δραστηριότητας, τις εναπέθεσε στο προσωπικό της περιβάλλον στο Edmodo. Διαπιστώθηκε για άλλη μια φορά ότι οι έξι ομάδες δεν είχαν τον ίδιο χρόνο περάτωσης των εργασιών τους. Κάποια φιλότιμα παιδιά δήλωσαν ότι θα ολοκλήρωναν και θα αναρτούσαν τις εργασίες τους σε άλλο χρόνο εκτός τάξης.

---

⁴ Βλ. ό.π. το omada_b,c,f_2.

⁵ Βλ. ό.π. το omada_d_2.

⁶ Βλ. ό.π. το omada_e_2.

5^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Κατά τη διάρκεια αυτής της ώρας οι μαθητές ασχολήθηκαν με την τρίτη και τέταρτη δραστηριότητα των φύλλων εργασίας τους. Συγκεκριμένα, ασχολήθηκαν με στοιχεία μορφής αλλά έφτασαν και στη δημιουργική γραφή.

Αυτές οι εργασίες αφορούσαν τα εκφραστικά μέσα (παρομοιώσεις ΟΜΑΔΑ Α), σχηματοποιούσαν μια πρόσκληση συνάντησης με τη μητέρα (ΟΜΑΔΑ Β), λάξευαν ένα άγαλμα μάνας με χέρια, πρόσωπο, χέρια για να το στήσουν στο ηρώο (ΟΜΑΔΑ Γ), οργάνωναν-οικοδομούσαν απλές προτάσεις με Y-P-A ή επαυξημένες Y-P-A-ΕΠΙΡΡΗΜΑ (ΟΜΑΔΑ Δ). Επίσης, μετέγραφαν το ποίημα σε ευθύ λόγο/διάλογο (ΟΜΑΔΑ Ε), αναζητούσαν επαναστατικές γυναικείες δράσεις (ΟΜΑΔΑ ΣΤ)⁷.

Σκοπός της άσκησης αυτής ήταν η σύνδεση της μορφής και του περιεχομένου γιατί οι μαθητές, ξεκινώντας από το ποίημα της ομάδας τους, θα αντιλαμβάνονταν ότι δεν μπορούμε να απομονώσουμε το τι από το πως λέγεται και γράφεται κάτι. Επιπρόσθετα, αποσαφηνίστηκε η λειτουργία των εκφραστικών-γλωσσικών μέσων (παρομοιώσεις, μεταφορές, εικόνες...) ώστε να υπηρετείται καλύτερα το περιεχόμενο.

Η εργασία δημιουργικής γραφής (τίτλος, επίλογος, διάλογος,...) αλλά και οι μορφοσυντακτικές ασκήσεις (ρήματα μεταβατικά, αντικείμενα...) καθώς και η προσωπική τους παρέμβαση ανέδειξαν τη φαντασία των μαθητών, τη βαθύτερη κατανόηση του κειμένου και απέδειξαν ότι η γλώσσα της ποίησης είναι μια γλώσσα επικοινωνίας στην οποία το μήνυμα-ποίημα γεννιέται από λέξεις που έχουν ίδιο ή διαφορετικό νόημα, ανάλογα τις εποχές και τις γενιές.

Οι ασκήσεις που αφορούσαν στην έρευνα γλωσσικών και εκφραστικών μέσων (παρομοιώσεις, πρόσκληση, μεταφορές, διάλογοι) απέδειξαν ότι η μορφή υπηρετεί το

---

⁷ Βλ. ό.π. τα αρχεία omada_a,b,c,d,e,f_3.

περιεχόμενο και κατέδειξαν ότι οι συγκεκριμένες γλωσσικές επιλογές δικαιολόγησαν τη ζωντάνια, την παραστατικότητα και την αμεσότητα του κειμένου⁸.

Η διακαλλιτεχνική εξέταση του θέματος κατέστη πιο ευχάριστη καθώς η αυτενέργεια των μαθητών, η ανασύνθεση και το μεταγράψιμο των ποιημάτων υπήρξαν πιο ελεύθερα με συναισθησία ήχων, εικόνων, απτικών επαφών. Το κάθε ποίημα έγινε έμπνευση για συνθήματα, για διαφορετικό επίλογο, για διάλογο, για θεατρική πράξη. Οι μαθητές αντλώντας, ψάχνοντας, εξωτερικεύοντας τα δικά τους άγχη, προτιμήσεις, τάσεις, επιθυμίες και βιώματα, δημιούργησαν. Το καινούριο τραγούδι της Eurovision με τίτλο «mother» μονοπώλησε το ενδιαφέρον και την κριτική τους. Κάποια παιδιά το συνέδεσαν με το ποίημα της ομάδας τους και κατέβασαν τους αγγλικούς στίχους του τραγουδιού για να το συγκρίνουν με το δικό τους. Η συζήτηση έγινε στην ολομέλεια πια και διαφωνήσαμε για την κατάταξη του τραγουδιού, ενώ η ερμηνεία του συνδέθηκε με το συναίσθημα που αγκαλιάζει το πρόσωπο της μητέρας και πώς αυτό τελικά, μέσω της τέχνης, αποδίδεται/εκφράζεται σε κάθε εποχή, από κάθε γενιά.

6^η ώρα (αίθουσα διδασκαλίας)

Οι μαθητές ολοκλήρωσαν τις εργασίες τους από τα φύλλα εργασίας τους και τα ανάρτησαν στο Edmodo προετοιμαζόμενοι για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων τους στην ολομέλεια της τάξης. Παράλληλα, ενημερώθηκαν για τις μετέπειτα εργασίες τους. Ήδη είχαν δει και το ξεχωριστό φύλλο που επιγραφόταν «εργασία για όλους» και τις τελικές δύο εργασίες που τους περίμεναν. Ενώ είχαν τρεις επιλογές ως προς το παράλληλο κείμενο (Κ. Ταχτσής, Γ. Βιζυηνός, Κ. Δημουλά), η έκταση των κειμένων έδρασε αποτρεπτικά για την ενασχόληση με τα πεζογραφήματα. Η κάθε ομάδα είδε από τον υπερσύνδεσμο που δόθηκε την τεχνική της “αναπλαισίωσης”

---

⁸ Βλ. ό.π. το tek. OMADAC 4, OMADA F 4.

αλλά δεν θέλησε να υπογραμμίσει και να αποθηκεύσει φράσεις, στίχους, λέξεις, προτάσεις από το παράλληλο της επιλογής τους.

Τελικά διασκόρπισαν τις συγκεκριμένες φράσεις από τα παραπάνω μόνο ποιητικά κείμενα στο ποίημα της ομάδας τους. Το μετακείμενο για κάποιες ομάδες ήταν ένα αποκλειστικά δικό τους ποίημα που δεν ήταν βέβαια καρπός της αναπλαισίωσης αλλά καρπός της δικής τους έμπνευσης. Δεν εμπόδισα το ποιητικό εργαστήρι τους και οι μαθητές αποφάσισαν να δημοσιεύσουν στη βιβλιοθήκη του Edmodo την παραλλαγή από το τραγούδι «Τον εαυτό του παιδί». Χάσαμε τη συγκεκριμένη τεχνική, απολαύσαμε όμως τη Χριστίνα που έφερε την κιθάρα της και τραγούδησε τους παραλλαγμένους στίχους με τη συγκεκριμένη μουσική από τον *Κήπο των ευχών* (εν Φαντασία και Λόγω)⁹.

Γ' φάση: μετά την ανάγνωση (2 διδακτικές ώρες)

Την 1^η ώρα όλοι προσπάθησαν να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους, δουλεύοντας μέσα στην τάξη με τους φορητούς Η/Υ. Από τα παράλληλα κείμενα της «εργασίας για όλους» επιλέχθηκαν για ποσοτικούς λόγους τα ποιήματα.

Μπορεί οι μαθητές να μην κατανόησαν στο έπακρο ποια γενιά –άρα και η δική τους– δημιουργεί ποιήματα (ποίημα από ποιώ) με θέμα το πρόσωπο της μητέρας αλλά επιβεβαίωσαν ότι η τέχνη (ποίηση, ζωγραφική, μουσική) δεν τίκτει ωραία πρόσωπα αλλά ωραία τα πρόσωπα.

Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων στην ολομέλεια έγινε με τη βοήθεια ενός βιντεοπροβολέα μέσα στην τάξη αφού οι μαθητές είχαν αναρτήσει τις εργασίες τους στο Edmodo και έδειξε κυρίως τη δημιουργική αξιοποίηση των ΤΠΕ από τους μαθητές.

---

⁹ Βλ. ό.π. τα *toneautotoupaidi* και *mother.ppt*.

Πριν το τέλος αυτής της ώρας έγινε συζήτηση πάνω στις πρωταρχικές τους αναφορές από τον αρχικό πίνακα Α΄ φάση: πριν από την ανάγνωση 1^η ώρα (σχολική τάξη) επιβεβαιώνοντας ή αναθεωρώντας τα επίθετα, ρήματα, ή άλλα μέρη του λόγου που είχαν γράψει για τις λέξεις: «γενιά», «τέχνη», «ποίηση», «μητέρα», εκφράζοντας την προσωπική τους άποψη για τη σχέση σύγχρονης γενιάς και ποίησης. Την τελευταία ώρα οι ομάδες δούλεψαν πιο ελεύθερα. Η κάθε ομάδα έφτιαξε μια ηλεκτρονική κάρτα με αξιοποίηση του Movie Maker ή του PowerPoint για να προσφέρουν στη δική τους μανούλα, με αφορμή τη γιορτή της μητέρας. Ένας πίνακας, μια φράση από τα εξεταζόμενα ποιήματα, μια ευχή δική τους και ένα μουσικό χαλί της επιλογής τους ήταν το πιο ευχάριστο και απολαυστικό που έκαναν¹⁰.

---

¹⁰ Βλ. ό.π. το tek_My movie mp4.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΟΜΑΔΑ Α΄

ΑΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ, Με τι μάτια τώρα πια (σελ. 37σχολ. βιβλίο)

1. Αφού διαβάσετε το βιογραφικό σημείωμα του ΑΡΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ που φιλοξενείται στο σχολικό βιβλίο μας και αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες από το διαδίκτυο <http://www.ekebi.gr/frontoffice/portal.asp?cpage=NODE&cnode=461&t=97>

τι θα μπορούσατε να προσθέσετε στο βιογραφικό του σχολικού βιβλίου (μήπως κάτι για το Κιβώτιο;) που κρίνετε και θεωρείτε παράλειψη;

2. Αφού διαβάσετε το εισαγωγικό σημείωμα των Λατινικών σελ 131 που αφορά σε ένα απόσπασμα από τον ΤΙΤΟ ΛΙΒΙΟ (Κφ 43 Η οργή της μάνας)

για τη μάνα που μιλά στον γιο της ΚΟΡΙΟΛΑΝΟ 493 π.χ. λόγω της σύγκρουσης πατρικών-πληβείων και αφού δείτε το απόσπασμα από την ταινία *CORIOLANUS* (και θεατρικό έργο ΣΑΙΞΠΗΡ) στο σημείο που η μάνα Βετουρία προσπαθεί να πείσει τον γιό της –ταινία του 2011, στο 90΄-100΄τέλος 123΄-

να περιγράψτε τη σχέση μάνας-γιου σε ένα κείμενο word 100-120λέξεων με επίκληση στο συναίσθημα ή κατά πόσο οι ιστορικές και πολιτικές συνθήκες επηρεάζουν συμπεριφορές και αποφάσεις με επίκληση στη λογική.

3. Αντλώντας στοιχεία από τον υπερσύνδεσμο για τις παρομοιώσεις, βρείτε τις παρομοιώσεις στο ποίημα του ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ και σχολιάσετε τη λειτουργία τους.

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΤΑΚΗΣ ΚΑΡΒΕΛΗΣ, Ήρθες και πάλι σήμερα (σελ. 60 σχολ. βιβλίο)

1. Αφού διαβάσετε το βιογραφικό σημείωμα του ΤΑΚΗ ΚΑΡΒΕΛΗ που φιλοξενείται στο σχολικό βιβλίο μας και αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες από το διαδίκτυο <http://vivl-nafpakt.ait.sch.gr/index.php/2011-09-21-12-40-26/17-2011-09-21-12-37-04/83---1925->

τι θα μπορούσατε να προσθέσετε στο βιογραφικό του; (μήπως κάτι για το βραβείο [δοκιμίου](#)-κριτικής –τι σημαίνει [κριτική](#))

2. Αφού ακούσετε και δείτε τους στίχους των παρακάτω τραγουδιών :

[Στο τσιγάρο που κρατώ](#) (Ρεμπούτσικα, Ζιώγα, Κότσιρας)

[«Μαμά γερνάω»](#) (Κραουνάκης, Νικολακοπούλου, Τσανακλίδου)

[Σκοτεινή μητέρα](#) (Χατζιδάκις, Γκάτσος, Φαραντούρη)

[«Μανούλα μου»](#) (Χατζιδάκις, Καμπανέλλης, Μποφίλιου)

με ποιο τραγούδι θα συνδέατε το ποίημά μας; και γιατί;

Αφού αντλήσετε πληροφορίες από το [Η μάνα στο δημοτικό τραγούδι](#) απαντήστε σε ένα κείμενο 50 λέξεων αν ο τίτλος παραπέμπει σε δημοτικό τραγούδι και γιατί.

3. *θα 'ταν καλύτερα να πω την έφερα* : Σχηματίστε μια *πρόσκληση* προς τη μητέρα του ποιητή με θέμα.....

ΟΜΑΔΑ Γ΄

ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ, «Εγκώμιο» (σελ. 68 σχολικό βιβλίο)

1. Αφού διαβάσετε το βιογραφικό σημείωμα της ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ που φιλοξενείται στο σχολικό βιβλίο μας και αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες από το διαδίκτυο

http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%92%CE%B9%CE%BA%CF%84%CF%89%CF%81%CE%AF%CE%B1_%CE%98%CE%B5%CE%BF%CE%B4%CF%8E%CF%81%CE%BF%CF%85

τι θα μπορούσατε να προσθέσετε στο βιογραφικό της;

(<http://victoriatheodorou.blogspot.gr> /μήπως κάτι για τα δύσκολα παιδικά χρόνια)

2. Αφού αναζητήσετε τους όρους :αυτοβιογραφικό, ελεγεία δικαιολογήστε με αναφορές στο ποίημα τους όρους.

3. Αφού διαβάσετε το ποίημα της ΚΙΚΗΣ ΔΗΜΟΥΛΑ «Σημείο αναγνωρίσεως»

(θεωρητική κατεύθυνση Γ΄ Λυκείου) να περιγράψετε πως θα στήνατε το άγαλμα της συγκεκριμένης μάνας στο ηρώο (χέρια, πρόσωπο, σώμα) ως γλύπτες.

4. Ποιο τραγούδι από τα παρακάτω: Δ. ΜΗΤΡΟΠΑΝΟΣ, «Μάνα που ζω» Σ. ΚΑΖΑΝΤΖΙΔΗΣ, «Η καρδιά της μάνας», Π. ΓΑΪΤΑΝΟΣ, «Η μάνα εν κρύον νερόν» ΞΥΛΟΥΡΗΣ, «Τη μάνα μου την αγαπώ» Π. ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΣ, «Της μάνας η καρδιά» Μ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ «Τον εαυτό του παιδί» θα αφιερώνατε; και γιατί;

ή Ποια ελληνίδα ηθοποιός θα μπορούσε να υποδυθεί τη μάνα της ποιήτριας;

ΟΜΑΔΑ Δ΄

ΣΠΥΡΟΣ ΤΣΑΚΝΙΑΣ, [Επίσκεψη](#) (σελ. 87 σχολικό βιβλίο)

1. Αφού διαβάσετε το βιογραφικό σημείωμα του ΣΠΥΡΟΥ ΤΣΑΚΝΙΑ που φιλοξενείται στο σχολικό βιβλίο μας και αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες από το διαδίκτυο

http://www.biblionet.gr/author/1494/%CE%A3%CF%80%CF%8D%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%A4%CF%83%CE%B1%CE%BA%CE%BD%CE%B9%CE%AC%CF%82

τι θα μπορούσατε να προσθέσετε στο βιογραφικό του; (οι λέξεις και ο χειρισμός τους είναι ένα από τα επαναλαμβανόμενα μοτίβα του)

http://www.myriobiblos.gr/greekliterature/tsaknias_goiteia.html

ή ενδιαφέρουσα η “αναπλαισίωση” άλλων ποιητών στα δικά του ποιήματα ΚΑΒΑΦΗΣ, ΣΕΦΕΡΗΣ, ΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗΣ, ΚΟΥΣΟΥΛΑΣ, ΦΩΣΤΙΕΡΗΣ, ΠΑΤΡΙΚΙΟΣ κ. .α.

2. Αφού δείτε τη [γαλάζια περίοδο](#) του ΠΙΚΑΣΣΟ για τη μητρότητα

και [το φιλί της μάνας](#) ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΓΥΖΗ (Εθνική πινακοθήκη –Βουλή των Ελλήνων για τη μητρότητα) και αγιογραφίες του Ευαγγελισμού, να δημιουργήσετε μια έκθεση ζωγραφικής με θέμα Η καθημερινή ζωή μιας μάνας μέχρι το θάνατό της (15 διαφάνειες)

3. Να συμπληρώσετε σε τρεις στήλες τα πρόσωπα, τις ενέργειες (κατηγορήμα) και στην τρίτη στήλη να συμπληρώσετε το δικό σας επίρρημα

ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ	ΡΗΜΑ -ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΕΠΙΡΡΗΜΑ (χρόνου,τρόπου, αιτίας, τόπου, σκοπού, ποσού)

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ**
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

**ΕΣΠΑ
2007-2013**
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

4 . Ξαναγράψτε το ποίημα με διαφορετικά αντικείμενα (προσέχοντας ποια ρήματα είναι μεταβατικά) ή Δραματοποίηση ως θεατρικό μονόπρακτο (εξωγλωσσικά στοιχεία, χειρονομίες) με ποια μουσική υπόκρουση ;

ΟΜΑΔΑ Ε΄

ΑΝΕΣΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ, «Μην απορείς, μητέρα» (σελ. 114)

1. Αφού διαβάσετε το βιογραφικό σημείωμα του ΑΝΕΣΤΗ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ που φιλοξενείται στο σχολικό βιβλίο μας και αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες από το διαδίκτυο

http://www.biblionet.gr/author/7148/%CE%91%CE%BD%CE%AD%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%82_%CE%95%CF%85%CE%B1%CE%B3%CE%B3%CE%AD%CE%BB%CE%BF%CF%85

τι θα μπορούσατε να προσθέσετε στο βιογραφικό του; (25 χρόνια έγραφε την ανθολογία για τη Β΄ μεταπολεμική γενιά... με εισαγωγή του ΑΡΑΓΗ)

<http://giorgosaragis.wordpress.com/cv-2/>

2. Αφού διαβάσετε

<http://www.ekebi.gr/magazines/flipbook/showissue.asp?file=148027&code=3510> τις

κριτικές που γράφτηκαν για το έργο του, γράψτε ως δημοσιογράφοι μια κριτική για το συγκεκριμένο ποίημα σε τοπική εφημερίδα.

3. Μεταγράψτε όλο το ποίημα σε 10 ερωταποκρίσεις με δύο διαλεγόμενα πρόσωπα :

-ΠΟΙΗΤΗΣ:

- ΜΗΤΕΡΑ:

- ΠΟΙΗΤΗΣ :

- ΜΗΤΕΡΑ:

Ποια απάντηση θα έδινε η ΠΟΙΗΣΗ; (αναζητήστε διάφορους ορισμούς για την ποίηση)

4. Δείτε τη σκηνή από τον *ΤΙΓΡΗ ΚΑΙ ΤΟ ΧΙΟΝΙ* του ΜΠΕΝΙΝΙ που αφορά στην ποίηση και γράψτε τον δικό σας ορισμό για την αξία της ποίησης.

ή γράψτε έναν επίλογο για το ποίημα ξεκινώντας με ένα *γιατί.....*

ΟΜΑΔΑ ΣΤ΄

ΤΖΕΝΗ ΜΑΣΤΟΡΑΚΗ, [Περίληψη](#) (σελ. 136 σχολικό βιβλίο)

1.Αφού διαβάσετε το βιογραφικό σημείωμα της ΤΖΕΝΗΣ ΜΑΣΤΟΡΑΚΗ που φιλοξενείται στο σχολικό βιβλίο μας και αναζητήσετε περισσότερες πληροφορίες από το διαδίκτυο <http://www.poein.gr/archives/611>

τι θα μπορούσατε να προσθέσετε στο βιογραφικό της, λαμβάνοντας υπόψη την προηγούμενη συνέντευξή της;

2. Τι τίτλο θα δίνατε στην περίληψη όλης αυτής της ζωής; Γράψτε έναν αισιόδοξο, έναν απαισιόδοξο, έναν χιουμοριστικό, έναν ξενόγλωσσο, έναν εκτενή τίτλο.

3.Ακούστε το τραγούδι του Δ.ΣΑΒΒΟΠΟΥΛΟΥ, [Τα κορίτσια](#)

(δίσκος φορτηγό) και αναζητήστε ένα επαναστατικό τραγούδι -ελληνικό ή ξένο- ως απάντηση για το κατεστημένο.

ή Βρείτε γυναίκες προσωπικότητες-διάσημες ποιήτριες./ πολιτικούς/ καλλιτέχνες/ επιστήμονες.

4. *ελευθερία ή θάνατος*: Αντλώντας στοιχεία από το σχήμα λόγου της [μεταφοράς](#) ποια η λειτουργία της στο συγκεκριμένο ποίημα; Είστε σε μια πορεία για τα δικαιώματα της γυναίκας, φτιάξτε ένα πλακάτ με σύνθημα-μεταφορά που θα χρησιμοποιούσατε.

ΕΡΓΑΣΙΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

1. Όλες οι ομάδες διαβάζουν ως παράλληλο κείμενο το διήγημα του ΚΩΣΤΑ ΤΑΧΤΣΗ, [«Τα ρέστα»](#) (σελ. 293 σχολικό βιβλίο) όπου ο συγγραφέας αυτοβιογραφείται .

ή Γ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ, [Το αμάρτημα της μητρός μου](#)

ή ΚΙΚΗ ΔΗΜΟΥΛΑ, [\(Επί τα ίχνη\) Στη μάνα μου](#)

Στη συνέχεια, καλούνται να τοποθετήσουν κάποια/ες προτάσεις από τα παραπάνω κείμενα στο ποίημα της ομάδας τους και κατόπιν να συγκρίνουν και να προκρίνουν την πιο εύστοχη τοποθέτηση ώστε να αξιολογήσουν ποια ενσωμάτωση μοιάζει πιο επιτυχής. [‘αναπλασίωση’](#)

Ξαναγράφονται οι νέες εκδοχές των “ποιημάτων” τους και ψηφίζουν ηλεκτρονικά ποιο “ποίημα” αρέσει περισσότερο. Οι μαθητές αφού έχουν ένα ανασυνθεμένο **δικό τους ποίημα** και ανασύροντας τον αρχικό πίνακα [Α΄ φάση: πριν από την ανάγνωση 1^η ώρα (σχολική τάξη)] επιβεβαιώνουν ή αναθεωρούν τα επίθετα, ρήματα ή άλλα μέρη του λόγου που έγραψαν για: **γενιά, τέχνη, ποίηση, μητέρα**. Ανακεφαλαιώνοντας, γράφουν σε ένα κείμενο 100λέξεων αν τελικά η γενιά τους θα έπρεπε να διαβάζει ποίηση.

2. Η κάθε ομάδα φτιάχνει μια ηλεκτρονική κάρτα με αξιοποίηση του Movie Maker ή του PowerPoint για να προσφέρει στη δική τους μανούλα, με αφορμή τη **γιορτή της μητέρας**. Ένας πίνακας, μια φράση από τα εξεταζόμενα ποιήματα, μια ευχή δική τους και ένα μουσικό χαλί της επιλογής τους.

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Οι μαθητές μπορούν να φτιάξουν ένα ερωτηματολόγιο με τίτλο «Η σύγχρονη γενιά διαβάζει ποίηση;», να το κυκλοφορήσουν σε όλα τα τμήματα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας Α΄, Β΄ και Γ΄ Λυκείου και, αφού το αποδελτιώσουν, να δημοσιεύσουν τα ποσοστά με τα ευμενή ή δυσμενή σχόλιά τους στο blog του σχολείου.

Με αφορμή τη γιορτή της μητέρας, τα παιδιά μπορούν να φτιάξουν μια ηλεκτρονική ή και χειροποίητη κάρτα με στίχους από το ποίημα της ομάδας τους, με πίνακες ζωγραφικής ή δικές τους ζωγραφιές ανάλογες και αντίστοιχη μουσική επένδυση. Θα στεγάσουν και το δικό /δικούς τους στίχους που εμπνεύστηκαν από την ομάδα τους. Μπορούν να τις δημοσιεύσουν ή να τις κάνουν ένα ημερολόγιο και να τις αξιοποιήσουν για την πολυήμερη εκδρομή τους ή καλύτερα να τις δωρίσουν στις μανούλες τους.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Το χρονικό διάστημα που εφαρμόζεται ένα σενάριο είναι καθοριστικό, ειδικά για την Γ΄ Λυκείου και ειδικότερα για τα μαθήματα γενικής παιδείας της Γ΄ Λυκείου. Ήταν τόλμημα και αναγκαίο κακό το διάστημα εφαρμογής του σεναρίου μου μετά τις διακοπές του Πάσχα, οπότε οι μαθητές εγκαταλείπουν την τάξη για να υπηρετήσουν «άλλους αφεντάδες». Ήταν όμως και πρόκληση για εμένα, να αναφανεί ότι η λογοτεχνία με ΤΠΕ δεν χρειάζεται πρότερες και προαπαιτούμενες γνώσεις. Η καθηγήτρια συμβιβάζεται με τις διαθέσεις των μαθητών γιατί συμερίζεται τις αγωνίες τους. Η ιδιορρυθμία του τμήματος μου που συντέθηκε από τους μαθητές όλων των τμημάτων της Γ΄ τάξης είχε ανεπανάληπτα χαρακτηριστικά. Ομαδοποιήθηκαν άτομα από διαφορετικά τμήματα και είχα μαθητές που δεν τους γνώριζα. Το πείραμα ανέδειξε πολλά θετικά αλλά και αρνητικά. Συγκεκριμένα, αποδείχθηκε ότι η τεχνολογία μας ενώνει, καταργώντας ή καλύτερα

απομυθοποιώντας ότι οι καλοί μαθητές είναι καλοί σε όλα. Πιο επιδέξιοι στην τεχνολογία ήταν, κατά κανόνα, οι μέτριοι μαθητές. Τα παιδιά δεν ήθελαν να γράφουν αλλά να συζητούν και μάλιστα χαλαρά. Ίσως η τάξη με τις περισσότερες υποχρεώσεις σε γνωστικό επίπεδο δεν αφήνει περιθώρια για αυτενέργεια και άλλα διαβάσματα. Όμως αναφάνηκε ότι τα παιδιά έχουν ανάγκη από διάλογο, από ένα “ευήκοον ους” πρόθυμο να τους ακούσει. Μπορεί τα χαρακτηριστικά της Α΄ και Β΄ μεταπολεμικής γενιάς να μην τα αποσαφηνίστηκαν, οι απαντήσεις στα φύλλα εργασίας να ήταν πενιχρές ή και νηπιακές αλλά το σίγουρο είναι ότι έφτιαξαν, τραγούδησαν, ερμήνευσαν, συνέθεσαν, αξιολόγησαν, γνώρισαν ψηφιακούς φιλολογικούς γραμματισμούς που δεν ήξεραν ότι υπάρχουν. Γίνανε όλα παιδιά μου και με αγκάλιασαν σαν μητέρα τους!

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αποστολίδου, Β. & Ε. Χοντολίδου (επιμ.). 2002. *Λογοτεχνία και εκπαίδευση*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

Καπλάνη, Β. & Λ. Κουντουρά. 2004 [2000]. Η λογοτεχνία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: από το μαθητή στον αναγνώστη. Στο *Διαβάζοντας λογοτεχνία στο σχολείο... Μια νέα πρόταση διδασκαλίας*, επιμ. Β. Αποστολίδου, Β. Καπλάνη & Ε. Χοντολίδου, 161-168. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδανός.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html

[15.11.2010]